

Besluit **Accreditatierapport en -besluit met een positieve beoordeling van de accreditatieaanvraag voor de opleiding Master of Arts in het tolken (master) van de Hogeschool Universiteit Brussel**

datum	1. Inleiding
5 december 2012	Bij brief van 19 april 2012 heeft het instellingsbestuur van de Hogeschool Universiteit Brussel te Brussel een accreditatieaanvraag ingediend bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) voor de opleiding Master of Arts in het tolken (master). Deze aanvraag is ontvangen op 19 april 2012 en ontvankelijk verklaard op 10 juli 2012.
onderwerp	
Accreditatierapport en -besluit (000464)	
bijlage	

- 1 De accreditatieaanvraag steunt op het visitatierapport van een externe beoordeling uitgevoerd door een visitatiecommissie ingesteld door de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA).

De visitatiecommissie kende de volgende samenstelling:

Voorzitter:

- Willy Clijsters, emeritus hoogleraar Universiteit Hasselt 'Zakelijk en economisch Frans', coördinator van een reeks EU-projecten en van de multimediasoftware voor taaldocenten.

Leden:

- Jean Klein, emeritus hoogleraar Universiteit van Mons-Hainout, lid van een aantal vooraanstaande organisaties op het gebied van Duitstalig onderwijs;
- Gheorghe Nicolaescu, universitair hoofddocent Universiteit van Boekarest Duitse en Nederlandse letterkunde, literair vertalen en vertaalwetenschap, publiceert;
- Marinel Gerritsen, hoogleraar interculturele communicatie aan de opleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen van de Radboud Universiteit Nijmegen, voorheen verbonden aan verschillende universiteiten;
- Jo Bardoel, hoogleraar Journalistiek en Media aan de Radboud Universiteit Nijmegen en senioronderzoeker bij ASCoR, The Amsterdam School of Communications Research aan de Universiteit van Amsterdam;
- Een student-lid ontbrak. Het evaluatieorgaan, de VLHORA, meldt dat geen student-lid kon worden voorgedragen wegens overmacht. De VLHORA gaf aan dat de commissie tijdens de visitatie studenten uitgebreid heeft bevraagd en dat het studentenperspectief aldus werd meegenomen.

Secretaris:

- Annelies Bloem, secretaris VLHORA.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 7, 8 en 9 december 2010. Het visitatierapport dateert van 27 maart 2012.

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- De externe beoordeling is opgesteld en onderbouwd overeenkomstig het toepasselijke Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen van de NVAO en volgens de daarbij behorende beslisregels;
- De visitatiecommissie heeft voor de externe beoordeling het door de VLHORA vastgestelde visitatieprotocol gevolgd;
- De externe beoordeling verschaft inzicht in de samenstelling van de visitatiecommissie;
- De externe beoordeling bevat een onderzoek ten gronde naar de aanwezigheid van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen.

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat de externe beoordeling over de voorliggende opleiding regelmatig en gedegen tot stand is gekomen.

3. Inhoudelijke overwegingen

De NVAO steunt haar inhoudelijke besluitvorming in hoofdzaak op de onderstaande elementen uit het visitatierapport.

Doelstellingen

De commissie ziet dat de opleiding op een duidelijke manier algemene en domeinspecifieke doelstellingen heeft geformuleerd die weldoordacht zijn omschreven. De opleiding heeft ervoor gezorgd dat haar competenties overeenkomen met de competenties zoals deze worden beschreven in het Structuurdecreet en het domeinspecifiek referentiekader. De commissie waardeert het dat de methodologische competenties volgens een progressief leerparcours uitgebouwd zijn en evolueren van algemene naar domeinspecifieke onderzoeksmethodes in de master. Ze heeft vastgesteld dat de HUB gebruik maakt van de Brusselse multiculturele en multilinguale context, maar ze vindt dat dit nog mag worden geïntensifieerd.

De commissie vindt het positief dat men gebruik heeft gemaakt van het Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen (Common European Framework) om het niveau van eindcompetenties aan te duiden. Op basis van door werkgroepen opgestelde eindcompetenties werden in het voorjaar van 2008 domeinspecifieke competenties geformuleerd voor de verschillende leerlijnen. In 2009 werd het volledig competentieprofiel besproken binnen de academische opleidingen van de HUB. In 2010 werd het competentieprofiel voorgelegd aan de resonantieraad. De commissie vindt het positief dat de opleiding een goede mondelinge en schriftelijke beheersing van het Nederlands centraal stelt.

Programma

De commissie waardeert de voortdurende innovatie binnen het programma op basis van de ervaringen en de diverse evaluaties. Op die manier is de inhoud steeds beter afgestemd op de realisatie van de doelstellingen. Ook de diverse instrumenten om te toetsen of de inhoud effectief overeenstemt met de doelstellingen zijn een pluspunt. De commissie heeft kunnen vaststellen dat de opleiding geleidelijk aan onderzoek in het onderwijs tracht te integreren door bijvoorbeeld masterproeven te laten aansluiten bij het lopende onderzoek van docenten. In het kader van de academisering hebben vooral wetenschappelijke competenties meer aandacht gekregen. De resonantieraad signaleert een duidelijke

Pagina 3 van 10 spanning tussen de nieuwe academische oriëntatie van het programma en de praktijkgerichtheid die men in het verleden altijd heeft gewaardeerd.

De commissie waardeert het dat recent veel inspanningen werden geleverd op het vlak van onderwijs in academische vaardigheden, statistiek en methodologie. De commissie juicht de professionele gerichtheid van het programma toe. Studenten uit de master in het Tolken krijgen bovendien informatie over aspecten van wetgeving en over maatschappelijke dienstverlening. De commissie betreurt dat er geen verplichte stage is voorzien. Studenten kunnen wel een facultatieve stage volgen: ze kunnen zich inschrijven in een stage met een sociaal doel. De commissie raadt de opleiding aan om een stagecoördinator aan te stellen en een stage als keuzemodule in het programma op te nemen.

De leerlijncommissie bewaakt de samenhang van het curriculum en de volgtijdelijkheid. Binnen de master in het Tolken zijn er vakoverschrijdende opleidingsonderdelen. De opleiding heeft eveneens oog voor het taalgebruik in het bedrijfsleven. De commissie vindt het positief dat binnen opleiding eerst theorie en daarna praktijk wordt aangeboden. Ze vindt wel dat de coördinatie tussen en de integratie van theorie en praktijk kan worden versterkt.

De masteropleiding bestaat uit 1 studiejaar van 60 studiepunten. Hiermee voldoen de opleidingen aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studieomvang van een master.

De commissie heeft kunnen vaststellen dat alle metingen over studietijd openbaar zijn en zowel door studenten als docenten kunnen worden geraadpleegd via intranet. De commissie waardeert deze openheid omtrent de meetresultaten. De studiebelasting blijft voor de master in het Tolken tussen de decretaal bepaalde onder- en bovengrens.

De commissie heeft vastgesteld dat het concept van educatief partnerschap, waarbij enerzijds de student zelf de verantwoordelijkheid opneemt voor zijn leerproces en waarbij anderzijds de instelling de verantwoordelijkheid opneemt om dat leren maximaal te ondersteunen, expliciet is uitgebouwd in de didactische werkvormen. De tolkateliers zijn een uitstekend initiatief, maar blijven een noodoplossing voor de afwezigheid van een degelijke stage. Het digitale leerplatform HUBwise is overzichtelijk en degelijk uitgebouwd, maar het gebruik van de interactieve mogelijkheden van ICT moet volgens de commissie verder worden ontwikkeld.

De commissie waardeert de brede reflectie over de gebruikte toetsvormen. In het voorjaar van 2009 heeft de opleiding een toetsinventaris opgemaakt. Op basis van besprekingen hierrond in de leerlijncommissie heeft de opleiding een toetsvisie opgesteld. De dienst Planning organiseert de examens volgens een vastgelegde procedure. De beoordelingsformulieren voor de masterproef zijn een mooi voorbeeld van hoe consistentie kan worden bewaakt. De samenstelling van de jury's van deze proeven vindt de commissie positief.

De commissie heeft tijdens de gesprekken kunnen vaststellen dat studenten degelijk voorbereid zijn op het schrijven van een masterproef. De begeleiding met verschillende toetsingsmomenten tijdens het jaar is volgens de commissie doordacht uitgebouwd. Het aanbod aan onderwerpen sluit aan bij het profiel van de master, waarbij ruimte gelaten wordt voor eigen suggesties van de studenten. De commissie apprecieert het dat de onderzoeksvragen worden geconcentreerd rond onderzoeklijnen. Voor de masterproef in

Pagina 4 van 10 het Tolken kunnen studenten verschillende aspecten van conferentietolken en sociaal tolken onderzoeken. De commissie dringt er bij de master in het Tolken op aan om manieren te bedenken om studenten de mogelijkheid te bieden in het buitenland, althans gedeeltelijk, aan hun masterproef te werken. De opleiding stimuleert de studenten om uitstekende masterproeven af te leveren door excellente producten voor te dragen voor onder andere de Scriptieprijs, door ze te publiceren of ze te gebruiken met het oog op de publicatie van wetenschappelijke artikels.

De opleiding hanteert de decretaal voorziene toelatingsvoorwaarden voor de master. De commissie dringt er op aan uit te kijken naar mogelijkheden om de instroom te verbreden. De Brusselse context biedt daartoe vele mogelijkheden. Het aanbod aan schakel- en voorbereidingsprogramma's voldoet aan de behoefte, vermits 10 procent van de studenten een geïndividualiseerd programma volgt.

Inzet van personeel

De commissie heeft vastgesteld dat het personeel gekwalificeerd is voor de onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma. Bij sollicitatiegesprekken moeten nieuwe kandidaten een proefles geven. Tijdens evaluatie- en functioneringsgesprekken worden onder meer door de decaan de evaluaties van de onderwijskwaliteit ter sprake gebracht. De docent maakt samen met de teamcoördinator, de faculteitscoördinator en de decaan afspraken rond zijn individuele takenpakket. Ook de onderzoekstijd wordt duidelijk afgelijnd. De HUB hanteert een degelijk personeelsbeleid, zodat docenten zich kunnen professionaliseren in een bepaald domein.

De commissie heeft vastgesteld dat de wetenschappelijke en/of professionele achtergrond van het personeel niet altijd aansluit bij de opleiding en het vak waarin onderwijs wordt gegeven. Ze raadt de opleiding aan om zittend personeel om te scholen zodat het onderzoek op het specifieke terrein van de opleiding kan doen, en vraagt de opleiding ook om te eisen dat de onderzoekstijd besteed wordt aan topics die hierop betrekking hebben. Met het oog op efficiëntie en het creëren van een voldoende kritische massa, moet een beperkt aantal duidelijke onderzoekszwaartepunten binnen de disciplines van de toegepaste taalkunde worden vastgelegd. De commissie ziet dat het onderzoek met betrekking tot het tolken nog voor verbetering vastbaar is en vraagt derhalve de master Tolken om het onderzoek en de publicaties meer toe te spitsen op het tolken zelf. De commissie vindt dat voldoende praktijkgericht personeel aanwezig is in de master Tolken. In het strategie- en werkingsplan van 2009-2010 werd het stimuleren van internationale docentenuitwisselingen als een prioriteit opgenomen, waardoor in 2011 de docentenuitwisselingen worden opgevoerd.

Gemiddeld bedraagt het aantal studenten per voltijdse eenheid 8,14. De commissie heeft vastgesteld dat de ratio docent-student nogal verschilt tussen de opleidingen en vraagt om deze ongelijkheid te herbekijken. Voor de master Tolken bedraagt deze ratio 2,11. De commissie vindt dat er genoeg praktijkpersoneel aanwezig is in de master Tolken. De verdeling onderwijs-onderzoek in de taakomschrijving lijkt in orde. Tijdens de gesprekken met het onderwijzend personeel is gebleken dat de onderzoekstijd en daarmee de onderzoeksoutput in het gedrang komen omwille van de vele onderwijs- en organisatorische taken. De commissie dringt er bij de opleiding op aan een duidelijk taaktoerekeningsmodel op te stellen, aan de hand waarvan docenten zich kunnen realiseren hoeveel tijd ze voor welke taken hebben.

De faculteit Taal & Letteren bevindt zich op de campus Stormstraat. De commissie zag een mooie behuizing 'in het hart van Europa' en centraal gelegen in Brussel. Ze heeft vastgesteld dat de opleidingen over een degelijke bibliotheekcollectie beschikken. Alle docenten beschikken over een kantoorruimte. De commissie vraagt de HUB om de bibliotheek (en het gebouw) meer open te stellen. Ze vraagt de masteropleiding Tolken om de tolkeninfrastructuur te verbeteren en een grotere zaal te voorzien voor de meertalige oefeningen in het tolken.

De commissie heeft vastgesteld dat er een bijzondere begeleiding is voor instromende studenten en een uitgebreide studiebegeleiding voor verschillende doelgroepen. Ze vraagt de opleiding om voortaan eveneens aandacht te schenken aan excellente studenten. De commissie waardeert het geautomatiseerde systeem voor de studietrajectbegeleiding. Dit laat systematisch toe studenten uit te nodigen voor een gesprek als ze niet genoeg rendement behaald hebben. De commissie vindt dan ook dat dit als voorbeeld kan dienen. Ze apprecieert het eveneens dat afhakers worden uitgenodigd voor een exitgesprek.

Interne kwaliteitszorg

De commissie heeft vastgesteld dat de kwaliteitszorg degelijk is uitgebouwd binnen de faculteit Taal & Letteren. In het kwaliteitshandboek, dat online te raadplegen is, staan alle krijtlijnen uitgetekend. De focus van het kwaliteitszorgsysteem ligt op permanente verbetering.

De commissie heeft gezien dat remediëringsplannen naar aanleiding van de meetresultaten worden uitgewerkt en opgevolgd. Elk jaar formuleren elke dienst en opleiding binnen de HUB een strategie en werkingsplan waarin een aantal taakstellingen centraal staat. Daarnaast worden sterkten en zwakten naar voor gebracht door middel van een accreditatiescan. Aan de hand van het vorige visitatierapport stippelde het departement prioriteiten voor opvolging uit. De verbeteringsacties werden opgevolgd tijdens elke vergadering van de departementale commissie Onderwijskwaliteitszorg.

Uit de gesprekken is gebleken dat studenten en medewerkers in voldoende mate bij de organisatie van het onderwijs worden betrokken. Sinds kort wordt ook het werkveld actief betrokken bij de samenstelling van het curriculum, dankzij de resonantieraad. De commissie heeft vastgesteld dat de alumniwerking en het betrekken van de alumni bij de opleidingen nog in de kinderschoenen staan. Dit dient structureler te worden uitgebouwd.

Resultaten

Uit diverse getuigenissen blijkt het onderwijs op niveau te zijn. Bovendien is de commissie van oordeel dat het onderwijs studentgericht is. Ze heeft ook vastgesteld dat de onderzoeksgerichtheid in de opleiding aanwezig is. De commissie vindt dat de kwaliteit van de afgestudeerde tolken voldoet, met soms uitstekende masterproeven. Ze heeft eveneens kunnen vaststellen dat de gesprekstolken het vereiste academische niveau bereiken. De vertegenwoordigers uit het werkveld tolken vinden het positief dat het werkveld steeds meer wordt betrokken bij de opleiding, zodat eventuele knelpunten in de opleiding kunnen worden gemeld. Zij waarderen het dat wetenschappelijk onderzoek wordt verricht dat nuttig is voor het werkveld. De afgestudeerden uit de master in het Tolken vinden dat ze goed voorbereid waren op de arbeidsmarkt. De commissie vindt het jammer dat uitwisselingen bijna onmogelijk zijn in de masteropleiding. Ze vraagt om het aantal uitwisselingen op te drijven.

Pagina 6 van 10 De opleiding heeft verschillende streefcijfers geformuleerd. Bij de masteropleiding Tolken haalde slechts 60 procent van de studenten voor het academiejaar 2007-2008 minimaal 75 procent van de credits. Voor het academiejaar 2008-2009 was het rendement beter. Gezien het lage aantal studenten moeten deze laatste cijfers inzake studierendement echter met de nodige omzichtigheid worden gehanteerd. De commissie raadt de opleiding aan om een beleid uit te werken voor de masterproeven, zodat deze binnen één academiejaar kunnen worden voltooid.

Conclusie

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat het eindoordeel van de commissie deugdelijk is gemotiveerd. De NVAO kan zich dan ook aansluiten bij de bevindingen en overwegingen voor alle facetten en onderwerpen, zoals verwoord in het visitatierapport. De eindconclusie uit het visitatierapport wordt gevolgd.

Academiseringsproces

De NVAO heeft bij de analyse van het opleidingsrapport bijzondere aandacht besteed aan het academiseringsproces. Zij heeft zich meer bepaald de vraag gesteld of de realisaties en plannen, op grond waarvan de commissie haar oordeel vormt, voldoende aannemelijk maken dat de academiseringsdoelstellingen in 2013 worden gerealiseerd en de opleiding dan volledig aan de accreditatiecriteria zal beantwoorden.

De NVAO heeft daarbij gebruik gemaakt van het accreditatiekader (hoofdstuk 4) ten behoeve van de accreditatie van academiserende opleidingen. Samengevat zijn daarbij volgende criteria aan de orde:

- uit de doelstellingen blijkt duidelijk dat een wetenschappelijke oriëntatie wordt beoogd en er worden onderzoekscompetenties verwoord;
- academisering komt aan bod in de inrichting en opzet van het programma, inbedding van het onderwijs in het onderzoek is reeds duidelijk zichtbaar en de reeds gerealiseerde plannen en voornemens geven vertrouwen dat de doelstellingen van het omvormingsdossier worden gehaald;
- een onderzoeksomgeving, die de opleiding ondersteunt en voedt, is in ontwikkeling en de docenten zijn in voldoende mate betrokken bij het onderzoek;
- het is aannemelijk dat de opleiding de academiseringsdoelstellingen in 2012-2013 heeft gerealiseerd en dan dus volledig aan de accreditatiekaders voldoet.

De NVAO stelt vast dat de commissie in februari 2011 een opleiding aantrof die behoorlijke vorderingen heeft gemaakt in het academiseringsproces en reeds resultaten neerzet rond academisering. De commissie vraagt onder andere aandacht voor het toespitsen van het onderzoek op het tolken zelf.

Alles afwegend komt de NVAO tot de conclusie dat het vertrouwen van de commissie gerechtvaardigd is dat de opleiding voldoende inspanningen zal doen om het academiseringsproces tot een goed einde te brengen.

Pagina 7 van 10 **4. Oordelen visitatiecommissie**

De tabel geeft per onderwerp en per facet het oordeel van de visitatiecommissie weer.

ONDERWERP	ORDEEL	FACET	ORDEEL
1 Doelstellingen opleiding	V	1.1 niveau en oriëntatie	G
		1.2 domeinspecifieke eisen	G
2 Programma	V	2.1 eisen gerichtheid	G
		2.2 relatie doelstellingen - programma	G
		2.3 samenhang programma	G
		2.4 studielast	V
		2.5 toelatingsvoorwaarden	G
		2.6 studieomvang	Ok
		2.7 afstemming vormgeving - inhoud	G
		2.8 beoordeling en toetsing	G
		2.9 masterproef	G
3 Inzet van personeel	V	3.1 eisen gerichtheid	V
		3.2 kwantiteit	V
		3.3 kwaliteit	V
4 Voorzieningen	V	4.1 materiële voorzieningen	V
		4.2 studiebegeleiding	G
5 Interne kwaliteitszorg	V	5.1 evaluatie resultaten	G
		5.2 maatregelen tot verbetering	G
		5.3 betrokkenheid	V
6 Resultaten	V	6.1 gerealiseerd niveau	G
		6.2 onderwijsrendement	V

Eindoordeel: positief

Pagina 8 van 10 **5. Globale oordelen NVAO**

De onderstaande tabel geeft per onderwerp het globaal oordeel van de NVAO weer.

ONDERWERP	ORDEEL
1 Doelstellingen	V
2 Programma	V
3 Inzet personeel	V
4 Voorzieningen	V
5 Interne kwaliteitszorg	V
6 Resultaten	V

Eindoordeel: positief

betreffende de accreditatie van de Master of Arts in de het tolken (master) van de Hogeschool Universiteit Brussel

De NVAO,
Na beraadslaging,
Besluit :

Met toepassing van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, wordt het accreditatierapport en –besluit met positief eindoordeel voor de opleiding Master of Arts in het tolken (master) van de Hogeschool Universiteit Brussel goedgekeurd en wordt de opleiding geaccrediteerd. Het betreft een opleiding zonder afstudeerrichtingen die te Brussel wordt georganiseerd.

De in het eerste lid bedoelde accreditatie geldt vanaf de aanvang van het academiejaar 2013-2014 tot en met het einde van het academiejaar 2018-2019.

Den Haag, 5 december 2012

Voor de NVAO,

Lucien Bollaert
(bestuurder)

¹ Het ontwerp van accreditatierapport en –besluit werd aan de instelling bezorgd voor eventuele opmerkingen en bezwaren. Van deze gelegenheid heeft de instelling geen gebruik gemaakt.

Pagina 10 van 10 **Bijlage 1 – Gegevens opleiding**

– naam instelling	Hogeschool Universiteit Brussel
– adres instelling	Warmoesberg 26, B-1000 Brussel
– aard instelling	ambtshalve geregistreerd
– graad, kwalificatie, specificatie	Master of Arts in het tolken
– niveau en oriëntatie	master
– studieomvang	60 studiepunten
– opleidingsvarianten	
– afstudeerrichtingen	nvt
– studietraject voor werkstudenten	nvt
– vestiging opleiding	Brussel
– onderwijstaal	Nederlands
– (delen van) studiegebieden	Toegepaste taalkunde